

RM.0004, 515.2020

Urząd Miejski w Jaworze
Referat Świadczeń
59-400 Jawor, Rynek 1

19.11.2020 r.

RS. 0640. 14.2020

Pan

Daniel Iwański

Przewodniczącą Rady Miejskiej

w Jaworze

W załączeniu przedkładam pod obrady Rady Miejskiej w Jaworze następujące projekty uchwał:

1. W sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Jawor na lata 2021-2023.
2. W sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Jawor na lata 2021-2027.

Z up. BURMISTRZA

Monika Żmijewska
Sekretarz Gminy

Otrzymują:

1. Adresat.
2. A/a.

Sp. Izabela Paczyńska

Projekt

UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W JAWORZE

z dnia 2020 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Jawor na lata 2021-2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz.713) i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 821) Rada Miejska w Jaworze uchwala, co następuje:

- § 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jawor na lata 2021-2023, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Jawora.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Jaworze

Daniel Iwański

Katarzyna Janiak
ADWOKAT

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Obecny 3-letni program obowiązuje do końca 2020 roku, zasadne jest zatem przyjęcie przez Radę Miejską w Jaworze programu wspierania rodziny na kolejny okres.

Z up. BURMISTRZA

Monika Żmijewska
Sekretarz Gminy

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jawor na lata 2021-2023

Spis treści

I.	Wprowadzenie	3-5
II.	Podstawy prawne	6
III.	Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Jawor	7
3.1.	Sytuacja demograficzna Gminy Jawor w kontekście świadczeń z pomocy społecznej	7-14
3.2.	Bezrobocie w Gminie Jawor w latach 2017-2019	14- 20
3.3.	Infrastruktura społeczna w Gminie Jawor w latach 2017-2019	20-21
3.4.	Wspieranie rodziny i piecza zastępcza	21-28
3.5.	Przemoc w rodzinie i uzależnienia	29-33
IV.	Zasoby.....	34-35
V.	Adresaci	36
VI.	Cele główne i szczegółowe	37
VII.	Zadania i realizatorzy	38-42
VIII.	Finansowanie i monitoring	43

I. Wprowadzenie

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, stanowi jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórkę, jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. W obszernej literaturze przedmiotu spotyka się różnorodne definicje rodziny, zwracające uwagę na wzajemne relacje zachodzące między jej członkami oraz podkreślające fakt, że rodzina zapewnia ciągłość biologiczną i kulturową społeczeństwa. Rodzina jest najstarszą grupą społeczną i występuje we wszystkich etapach rozwoju społeczeństwa i we wszystkich formacjach. Jest ona naturalnym i niezastąpionym elementem struktury społecznej, nazywanej podstawową komórką społeczną, na której opiera się społeczeństwo, składające się z rodziców oraz dzieci. Zapewnia ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Stanowi ona pierwsze naturalne środowisko wychowawcze, z którym styka się dziecko, kształtując poprzez swoje funkcje jego osobowość. Rodzina ma wpływ na socjalizację dzieci poprzez nieświadome przekazywanie wiedzy, kultury, wzorców zachowań, poglądów oraz stylu życia. W socjologicznych definicjach rodziny najczęściej podkreśla się zadania, jakie ma ona spełniać. Do głównych funkcji rodziny, które wymienia W. Okoń (*Nowy słownik pedagogiczny, Warszawa 1996*) należą:

1. Prokreacyjna – wynikająca z dążenia człowieka zaspokojenia popędu płciowego i posiadania potomstwa będące motywacją zawierania małżeństwa i tworzenia rodziny;
2. Wychowawcza - konsekwencja funkcji prokreacyjnej- udział rodziny w socjalizacji dziecka we wszystkich jej fazach: od wczesnej opieki do usamodzielnienia się, zapewnienia dzieciom odpowiedniego startu życiowego;
3. Gospodarcza - od niej zależy spełnienie dwóch poprzednich funkcji – prowadzenie gospodarstwa domowego zaspokajającego potrzeby materialne członków rodziny;
4. Sprawowanie pieczy - nad życiem członków, ich zachowaniem, kulturą, zdrowiem, trudnościami życiowymi.

Rodzina, która wypełnia te funkcje w sposób prawidłowy, zapewniając dzieciom poczucie bezpieczeństwa i dając im możliwość prawidłowego rozwoju, pozytywnie wpływa na pełnienie ról społecznych w przyszłości. W przypadku, kiedy funkcje, jakie ma za zadanie pełnić rodzina są pełnione w sposób nieprawidłowy pojawiają się liczne dysfunkcje, mające ogromny wpływ na życie poszczególnych jej członków.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których można wymienić różnorodne zjawiska niepożądane. Zjawiska takie są niezgodne z wzorami zachowań lub postaw zawartymi w obowiązujących normach danej społeczności. Zjawiska te nasilają się i jest ich coraz więcej i mają zakłócający wpływ na społeczeństwo. Rodzina dotknięta takim zjawiskiem wymaga pomocy z zewnątrz, gdyż często sama nie jest w stanie przezwyciężyć swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowej. Do zjawisk tych zalicza się w szczególności alkoholizm, narkomanię, hazard, przemoc. Z pojęciem niepożądanych zjawisk społecznych ściśle związana jest kwestia demoralizacji, czyli zachowania ignorującego wszelkie istniejące normy oraz wynikające z nich wzory zachowań, czego konsekwencją jest szkoda dla innych ludzi. Demoralizacja małoletnich, a także problemy z niedostosowaniem społecznym dzieci jest zjawiskiem coraz częstszym w rodzinach, które borykają się z niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą. Występowanie tych zjawisk jest często powiązane z ubóstwem lub długotrwałym bezrobociem. Rodzina dysfunkcyjna wymaga stałego wsparcia oraz monitorowania przez pracowników instytucji do tego stworzonych, to jest pracowników socjalnych, asystentów rodzin, kuratorów sądowych, policji, pedagogów szkolnych, przedstawicieli służb zdrowia oraz innych instytucji, które mają kontakt z rodziną. W przypadku jakiegokolwiek dysfunkcyjności rodziny, dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy państwa i samorządów. Osłabienie rodziny zarówno w sferze materialno-bytowej, jak i w sferze więzi rodzinnych wymaga podjęcia stosownych kroków ze strony państwa. Wszelkie działania podejmowane dla dobra dziecka i jego rodziny powinny być spójne i zgodne z potrzebami osób. W związku z tym Gmina Jawor od lat prowadzi działania pomocowe dla rodzin z dysfunkcjami.

W ostatnim okresie zauważalny jest spadek liczby rodzin, których przyczyną kryzysu jest ubóstwo. Z badań na przestrzeni lat od wprowadzenia pomocy w formie świadczenia wychowawczego „500+” wynika, że w wielu gospodarstwach domowych nastąpiła poprawa sytuacji finansowej.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jawor na lata 2021 – 2023 został opracowany na podstawie art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w związku z tym, iż Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze jest realizatorem zadań należących do właściwości gminy z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Głównym założeniem i istotą systemowych rozwiązań w tym zakresie jest praca z całą rodziną, w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy i współdziałania odpowiednich służb publicznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się pomaganiem rodzinie. Program ten wyznacza zespół planowanych działań, mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji rodzicielskich. Określa działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo - wychowawcze, jak i działania profilaktyczne oraz upowszechniające działania prorodzinne. Wspieranie rodziny jest jednym z elementów programu, który poprzez swoje działania powinien doprowadzić do prawidłowego jej funkcjonowania, w szczególności dzięki systematycznej, planowej pracy z rodziną.

II. Podstawy prawne

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jawor na lata 2021-2023 będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- I. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- II. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- III. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- IV. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- V. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu i alkoholizmowi,
- VI. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- VII. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- VIII. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

III. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Jawor

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji społecznej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Wiedza, której dostarcza diagnoza pozwala na adekwatne do rzeczywistości planowanie i realizację działań oraz optymalne i efektywne wykorzystanie posiadanych zasobów. Jej jakość zatem jest istotna z perspektywy planowania trafnych i adekwatnych do rzeczywistości działań.

Przedstawiona diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej została oparta na danych statystycznych uzyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miasta w Jaworze, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaworze, Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze oraz Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie w Jaworze.

3.1. Sytuacja demograficzna Gminy Jawor w kontekście świadczeń z pomocy społecznej

Gminę Jawor w 2018 roku zamieszkiwało 22481 ludzi, z czego 11794 stanowiły kobiety, co stanowi 52% całej populacji. Żywych urodzeń było 177, natomiast zgonów 257. Różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów daje wartość ujemną (-80), w związku z tym w

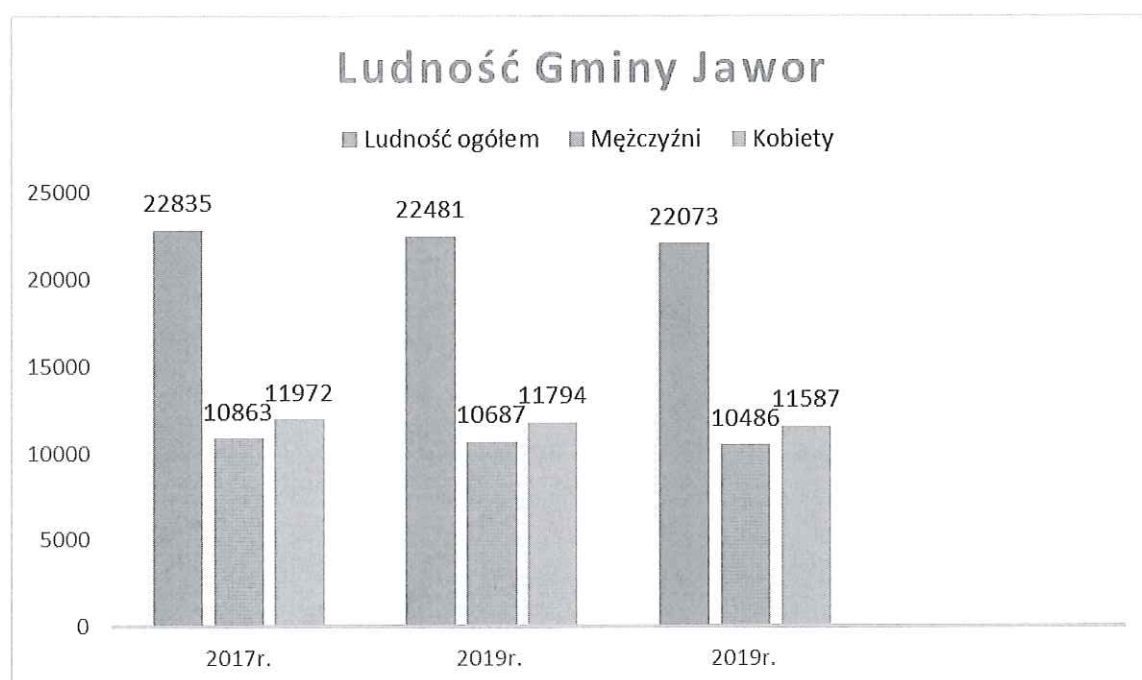
2018r. mamy do czynienia z ubytkiem naturalnym na terenie Gminy Jawor. Dla porównania w 2019r. liczba ludności na terenie Gminy wynosiła 22073, z czego liczba kobiet wynosiła 11587, co daje również 52%. W I półroczu 2019 liczba zgonów wynosiła 121, natomiast urodziły się 83 żywe dzieci. Dane te również wskazują na ubytek ludności, który jest konsekwencją jej migracji na pobyt stały, a także tendencji do starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to wynika też z postępującego kierunku przemieszczeń ludności z miast na wieś, najczęściej do gmin podmiejskich skupionych wokół dużych miast.

Analizując dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Miejskiego w Jaworze na przestrzeni ostatnich lat, tj. 2016- 2019r. widoczne jest sukcesywne zmniejszanie się liczby ludności w Gminie Jawor.

Tab. 1- Liczba ludności Gminy Jawor w latach 2017- I półrocze 2019

	2016	2017	2018	2019
Ludność ogółem	23473	23266	22481	22073

Wykres 1. Liczba ludności Gminy Jawor w latach 2017r.- 2019r.

Charakteryzując sytuację demograficzną w Gminie Jawor, należy się jej przyjrzeć w kontekście wsparcia, jaką objął jej ludność Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS (w tym osoby w rodzinie)	645 (1195)	578 (1033)	588 (999)

Liczba osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaworze w 2017r. stanowiła 5,1%, w 2018r. i 2019r. 4,5%, całej populacji Gminy Jawor. Z analizy danych ośrodka wynika, że rodziny objęte pomocą MOPS dość często przejawiają trudności w zakresie zaradności życiowej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: przemoc domowa, uzależnienia, bezrobocie, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych. Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, roszczeniową postawą, problemami we współżyciu z ludźmi, niezaradnością prowadzenia gospodarstwa domowego, nieumiejętnością gospodarowania budżetem domowym. Istotną rolę w niwelowaniu przyczyn tych dysfunkcji i jej skutków, zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym, rzeczowym lub żywieniowym.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze udziela pomocy finansowej i w naturze na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej z następujących przyczyn:

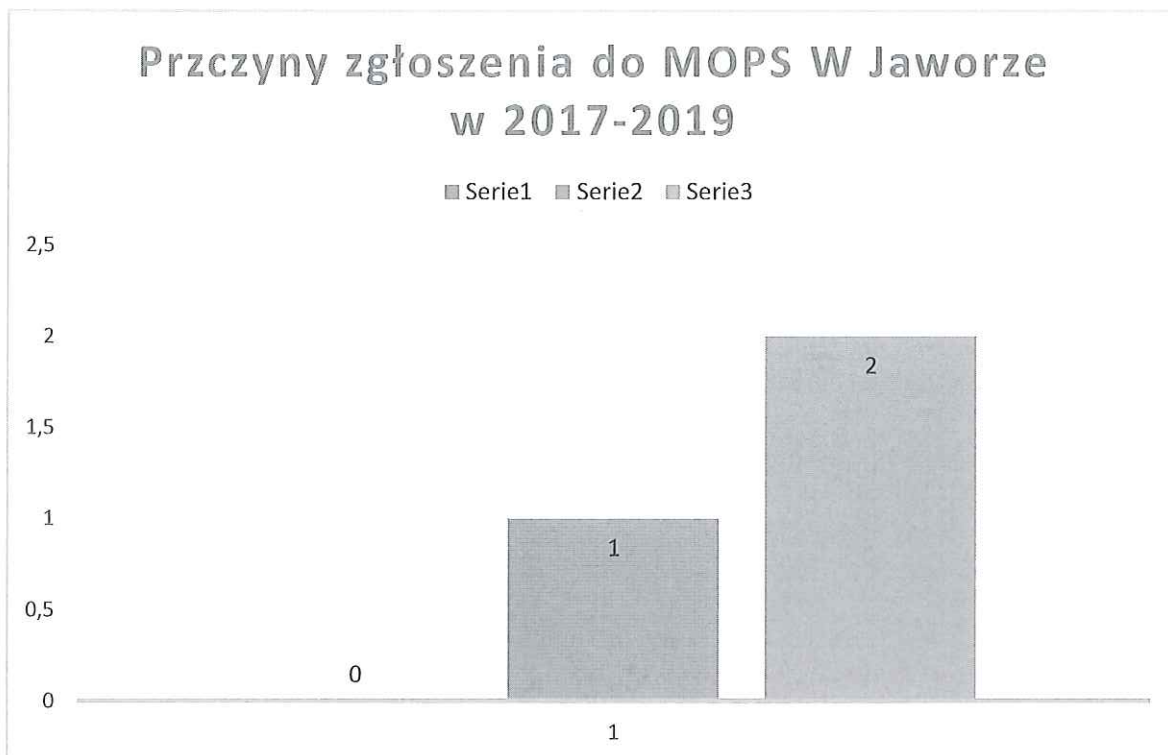
Tab. 2- Przyczyny zgłoszenia do MOPS w Jaworze w 2017-2019

Przyczyna zgłoszenia	Liczba rodzin w 2017	Liczba rodzin w 2018	Liczba rodzin w 2019
Ubóstwo	382	247	238
Potrzeba ochrony macierzyństwa	39	27	17

Wielodzietność	23	3	16
Bezrobocie	273	224	176
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	25	44	34
Przemoc w rodzinie	9	10	1
Alkoholizm	112	89	92
Narkomania	10	10	8

Powyższe dane wskazują, że kwestia ubóstwa jest czynnikiem dominującym w strukturze udzielania pomocy, kolejnym przeważającym powodem jest bezrobocie i alkoholizm. Z analizy powyższej tabeli wynika jednak, że liczba rodzin, których dotyczą w/w problemy z roku na rok maleje, co jest pozytywną perspektywą na dalsze lata. Rośnie jednak bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a co za tym idzie będzie wzrastać zapotrzebowanie na pracę socjalną w środowisku i wsparcie asystentów rodziny w rodzinach zagrożonych.

Wykres 2- Przyczyny zgłoszenia do MOPS w Jaworze w 2017-2019

Osoby, które ze względu na niski poziom dochodów, nie są w stanie opłacać czynszu (bądź innych kosztów utrzymania mieszkania) mogą podjąć starania o uzyskanie specjalnej pomocy finansowej w formie dodatku mieszkaniowego i energetycznego. Oprócz tych form pomocy, oferowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, mieszkańcy Gminy Jawor korzystali ze stypendiów szkolnych, które stanowi wsparcie dla zabezpieczenia potrzeb dzieci.

Tab. 3- Przyznane dodatki energetyczne, mieszkaniowe i stypendia w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Dodatek mieszkaniowy	577	467	401
Dodatek energetyczny	282	221	187
Stypendium	211	82	46

Istnieją również inne formy wsparcia finansowego dla rodzin. System świadczeń rodzinnych oparty jest o zasadę pomocniczości, uwzględniającą regułę, iż osobami w pierwszej

kolejności zobowiązanymi do łożenia na utrzymanie dzieci są ich rodzice. W przypadku, gdy ich środki i uprawnienia są niewystarczające do wychowania i utrzymania dzieci, przysługuje pomoc państwa w postaci świadczeń rodzinnych, z której korzystali ludzie zamieszkujący Gminę Jawor. W/w świadczenia mają na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.

Tab. 4- Świadczenia rodzinne i alimentacyjne

Rodzaj świadczenia	2017	2018	2019
Fundusz alimentacyjny	2 477	2 351	2 091
Zasilek rodzinny	10 223	9 984	8 351
Dodatki do zasiłku rodzinnego	3 910	3 806	3 319
Jednorazowy dodatek z tyt. urodzenia się dziecka	87	57	58
Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia się dziecka „becikowe”	144	135	113
Jednorazowe świadczenie z tyt. urodzenia dziecka niepełnosprawnego 4 tys. zł.	1	4	0
Świadczenie pielęgnacyjne	701	711	743
Składki zdrowotne	357	406	383

Świadczenia rodzinne stanowią znaczną pomoc dla rodzin - szczególnie tych w gorszej sytuacji materialnej. Ta forma pomocy stosowana przez państwo jest także istotna dla rodzin wielodzietnych oraz niepełnych, dla których każda forma pomocy, nie tylko pieniężna, stanowi dodatkowe wsparcie w funkcji wychowawczej i opiekuńczej rodziny.

Innym przykładem wsparcia państwa w zakresie wychowywania dzieci jest świadczenie pieniężne „500+”. Program wszedł w życie 1 kwietnia 2016 roku i przyczynił się do znacznej poprawy sytuacji materialnej rodzin. Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi w Programie „Rodzina 500+”, od 1 lipca 2019 roku świadczenie wychowawcze przysługuje na każde dziecko

do ukończenia 18. roku życia bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę. Otrzymują je również wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych, co również przyczyniło się efektywniejszego zaspakajania ich potrzeb, takich jak rozwijanie zainteresowań, uczestnictwa w wycieczkach itd.

Dane liczbowe dotyczące rodzin, które skorzystały ze wsparcia w tej formie przedstawia tabela poniżej. Analizując średnią miesięczną liczbę rodzin, które skorzystały z programu widoczny jest 38% wzrost pomiędzy rokiem 2018 a 2019. Ma to związek ze zmianą przepisów od 01.07.2019r.

Tab. 5 – Program „500+” w latach 2017- 2019

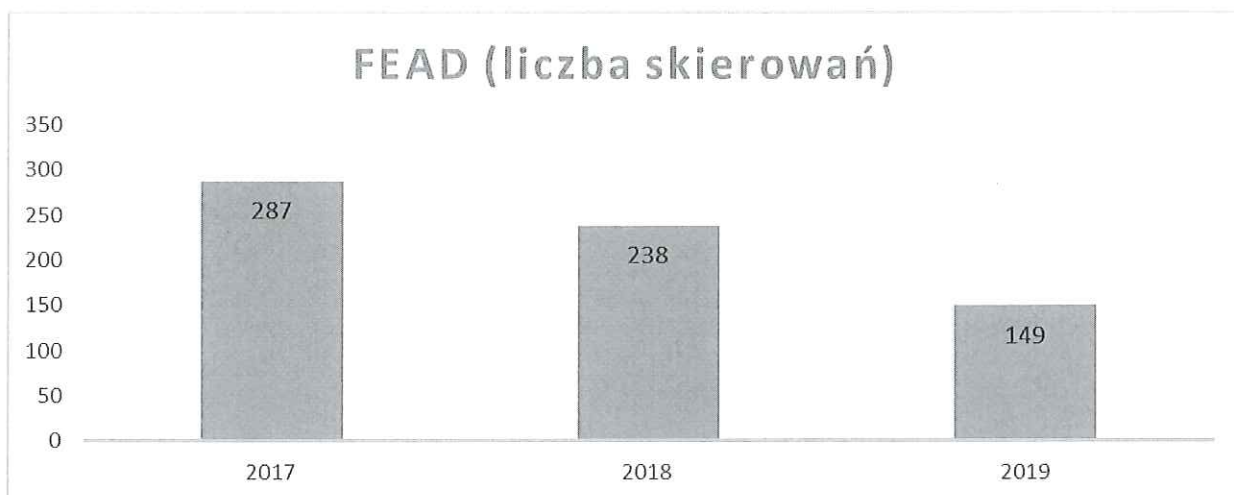
Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba rodzin, które skorzystały z „500+” (średnia miesięczna)	1385	1350	2157

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze obejmuje pomocą i wsparciem rodziny dotknięte problemem ubóstwa, a także w trudniejszej sytuacji finansowej, realizując rządowy program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”. W 2019 r. z pomocy w formie posiłku skorzystało sto dwadzieścia troje dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym oraz sto pięćdziesiąt sześć osób dorosłych. Pomocą w formie świadczenia pieniężnego na zakup żywności i świadczenia rzeczowego było objętych dwieście sześć rodzin (w tym czterysta jedna osoba). Liczba dzieci, które skorzystało z programu utrzymuje się na podobnym poziomie, ponieważ w 2018r. było ich sto dziewięćnaście, a w 2017r. sto dwadzieścia pięć. Na przestrzeni trzech lat spada jednak liczba dorosłych korzystających z pomocy w formie posiłku, ponieważ w 2017 było ich sto siedemdziesiąt cztery, a w 2018r. sto siedemdziesiąt. Tendencja malejąca widoczna jest również w ilości zasiłków celowych na zakup żywności (także w formie rzeczowej).

Zmniejszenie się liczby osób korzystających ze wsparcia w formie dożywiania może wynikać z ograniczenia, jakie nakłada kryterium dochodowe ustanowione na osobę w rodzinie i osobę samotnie gospodarującą. Z tego powodu obserwuje się też mniejszą liczbę osób korzystających z pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa. W 2017r., kiedy kryterium uprawniające do otrzymania żywności z programu wzrosło do 200% kryterium dochodowego, wydano dwieście osiemdziesiąt siedem skierowań do Banku Żywności, natomiast w 2018r. dwieście trzydzieści osiem. Mimo to w 2019r. takich skierowań wydano sto czterdzieści dziewięć, co w porównaniu z rokiem 2017 daje prawie 50% spadek.

Wykres nr 4- Liczba wydanych skierowań do Banku Żywności

3.2. Bezrobocie w Gminie Jawor w latach 2017-2019r

Jednym z niezwykle ważnych obszarów działania polityki społecznej jest zwalczanie negatywnych skutków bezrobocia. Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Pod pojęciem bezrobotnego można rozumieć osobę niezatrudnioną, nie prowadzącą działalności gospodarczej i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy). W Polsce, w sensie prawnym, bezrobotnym jest osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, nieucząca się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym powiatowym urzędzie pracy, jeżeli:

- ukończyła 18 lat, z wyjątkiem młodocianych absolwentów,
- kobieta nie ukończyła 60 lat, a mężczyzna 65 lat,
- nie nabyła prawa do emerytury, renty inwalidzkiej,
- nie jest właścicielem lub posiadaczem nieruchomości rolnej o powierzchni pow. 2 ha przeliczeniowych,

- nie jest osobą niepełnosprawną, której stan zdrowia nie pozwala na podjęcie zatrudnienia nawet w połowie wymiaru czasu pracy,
- nie jest osobą tymczasowo aresztowaną i nie odbywa kary pozbawienia wolności,
- nie uzyskuje miesięcznie dochodu w wysokości przekraczającej połowę najniższego wynagrodzenia,
- nie pobiera zasiłku stałego lub renty socjalnej.

Z analizy danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze wynika, iż liczba osób bezrobotnych w Gminie Jawor w latach 2017- 2019 spadła. Ogólna liczna zarejestrowanych bezrobotnych w 2017r. stanowiła 3,5 % ludności Gminy Jawor, natomiast w 2018- 2, 9 %.

Tab. 6 Bezrobocie w Gminie Jawor w latach 2017- II.2020r.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020 (do dnia 29.02.2020 r.)
Ogółem	782	671	578	625
Mężczyźni	366	300	259	284
Kobiety	416	371	319	341
Niepełnosprawni	72	55	56	50
Długotrwałe bezrobotni	377	311	242	254
Poszukujący pracy	36	28	26	25
Z prawem do zasiłku	596	148	143	124
Dodatek aktywizacyjny	103	197	177	14
Stypendium	98	152	151	24
Dofinansowanie na podjęcie działalności gospodarczej	27	66	94	0
Inne formy podnoszenia kwalifikacji (studia podyplomowe)	2	9	1	0

Prace interwencyjne	108	102	94	19
Stáže	74	119	107	24
Roboty publiczne	10	0	0	0
Szkolenia, kursy	15	24	44	0
Liczba spółdzielni społecznych	0	0	0	0

Tab. 7- Liczba osób bezrobotnych w Gminie Jawor w 2018r.

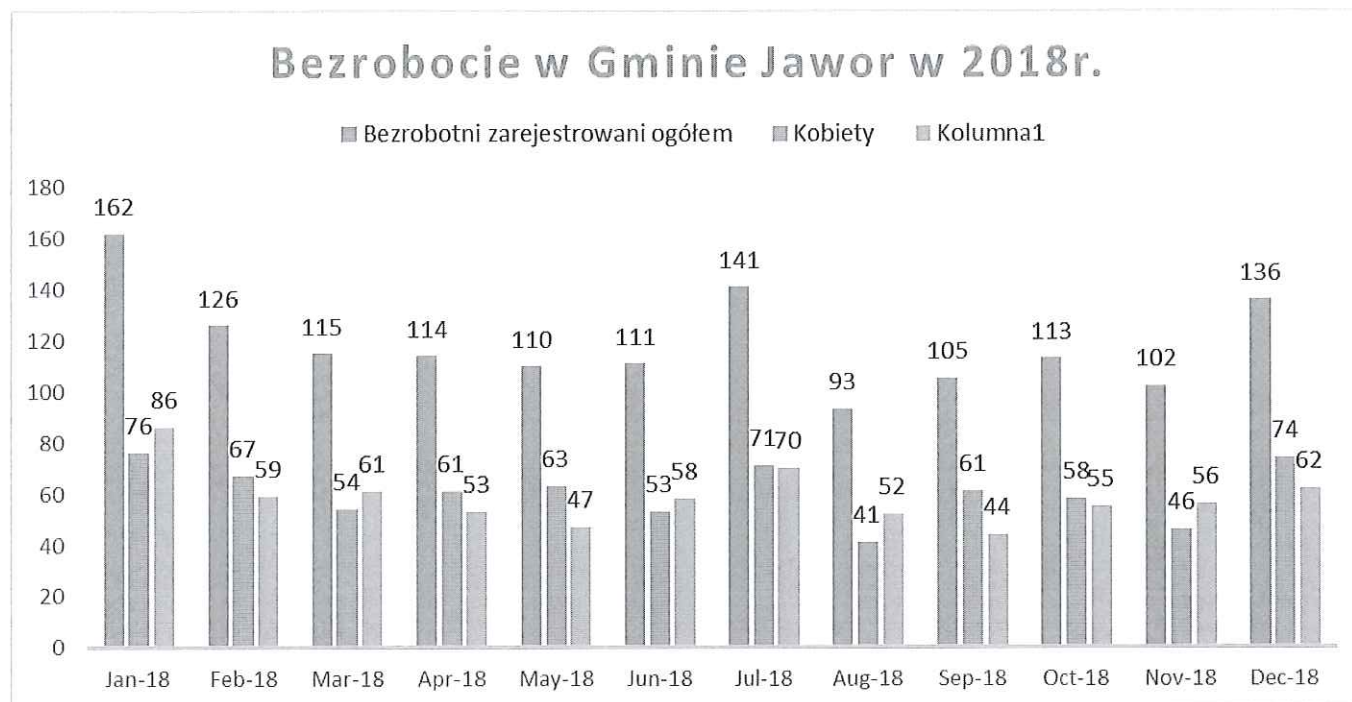
	Bezrobotni zarejestrowani		Bezrobotni zarejestrowani, którzy podjęli pracę	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Styczeń 2018	162	76	49	31
Luty 2018	126	67	77	41
Marzec 2018	115	54	59	30
Kwiecień 2018	114	61	86	33
Maj 2018	110	63	58	29
Czerwiec 2018	111	53	48	22
Lipiec 2018	141	71	41	17
Sierpień 2018	93	41	50	27
Wrzesień 2018	105	61	73	46
Październik 2018	113	58	59	36
Listopad 2018	102	46	50	27
Grudzień 2018	136	74	66	37

Tab. 8- Liczba osób bezrobotnych w Gminie Jawor w 2019r.

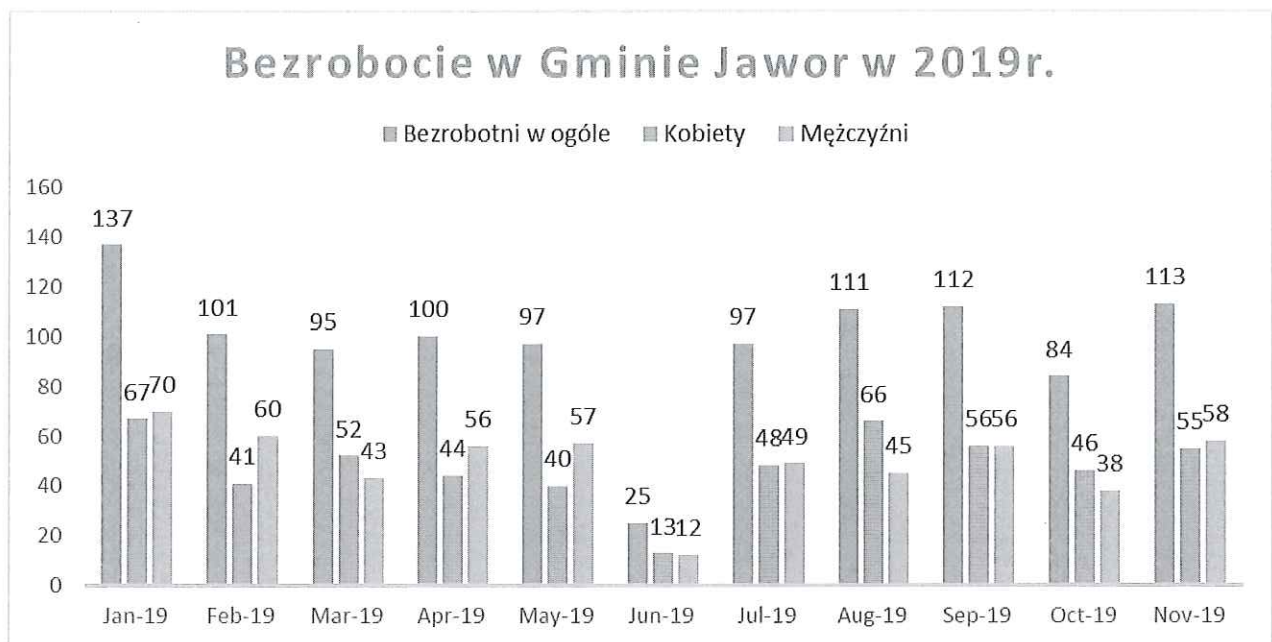
	Bezrobotni zarejestrowani		Bezrobotni zarejestrowani, którzy podjęli pracę	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Styczeń 2019	137	67	41	23
Luty 2019	101	41	48	24
Marzec 2019	95	52	52	33
Kwiecień 2019	100	44	61	29
Maj 2019	97	40	56	26

Czerwiec 2019	25	13	11	6
Lipiec 2019	97	48	36	16
Sierpień 2019	111	66	47	28
Wrzesień 2019	112	56	82	49
Październik 2019	84	46	53	36
Listopad 2019	113	55	66	29
Grudzień 2019	115	59	49	30

Wykres nr 5- Bezrobocie w Gminie Jawor w 2018r.

Wykres nr 6- Bezrobocie w Gminie Jawor w 2019r.

Tab. 9- Liczba ofert pracy w latach 2017- II.2020r.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020 (do dnia 29.02.2020 r.)
Liczba ofert pracy w kraju	475	395	365	41
Liczba zagranicznych ofert pracy	809	762	596	62

Z powyższych danych wynika, iż spada zarówno liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych, długotrwale bezrobotnych, a także niepełnosprawnych osób bezrobotnych. Zwiększa się natomiast inicjatywa ludzi do podjęcia zatrudnienia, a także aktywizacja zawodowa społeczeństwa, co jest widoczne po ponad trzykrotnym wzroście w latach 2017-2019r. liczby osób, które otrzymały dofinansowanie na otworzenie własnej działalności gospodarczej. Ponadto znacząco wzrosła też liczba osób, które podjęły staże, a także kursy i szkolenia (blisko trzykrotny wzrost w 2019r. w porównaniu do roku 2017r.).

Dla osób, które nie mogą się zarejestrować jako bezrobotni istnieje możliwość rejestracji jako osoby poszukujące pracy. Takie osoby najczęściej korzystają z ofert zatrudnienia dostępnych na lokalnym rynku pracy, niektórzy poszukują pracy na własną rękę.

Z danych uzyskanych od Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze wynika, że maleje również liczba ofert pracy, zarówno w kraju, jak i za granicą, co jest kontynuacją tendencji z lat 2015-2016r. Zjawisko to może się wiązać z tym, że firmy we własnym zakresie lub poprzez agencje pracy organizują rekrutacje, a także ludzie podejmują pracę w ramach umowy zlecenia, zatrudnienie poza granicami kraju, bądź też pracę dorywcza lub bez umowy (tzw. „na czarno”). Takie dane nie istnieją w ewidencji PUP. W Gminie Jawor istnieje również zjawisko „ukrytego bezrobocia”, czyli sytuacji, w której ludzie są bierni zawodowo, jednak nie są ujęci w ewidencji osób bezrobotnych. Często dotyczy to dłużników alimentacyjnych, którzy nie chcą podjąć zatrudnienia w obawie przed zajęciem wynagrodzenia przez komornika bądź też pracują dorywczo.

W ostatnich latach rynek pracy na terenie Gminy Jawor znacząco się poszerzył. Bardzo duży wpływ ma na to utworzenie Dolnośląskiej Strefy Aktywności Gospodarczej DSA6-S3 oraz utworzenie w 2019r. pierwszej w Polsce fabryki silników i baterii elektrycznych Mercedes-Benz.

Przed pojawieniem się inwestora liczba bezrobocia w całym powiecie jaworskim w 2018 roku wynosiła 1956 osób. Ponadto lokalny rynek pracy nie był atrakcyjny pod kątem technologicznym, edukacji zawodowa wymagała odświeżenia, a emigracja młodych wciąż była znacząca. Istniały wprawdzie spore zakłady pracy, jednak nie dawały one takich perspektyw jak Mercedes-Benz Manufacturing Poland, który nie tylko pomaga w likwidacji problemu bezrobocia, ale i inicjuje zmiany w obszarach kluczowych dla poziomu życia mieszkańców. Przykładem mogą być zmiany w lokalnej edukacji- od września 2019r. trzydziestu uczniów z Jawora (w tym dwie dziewczyny) uczy się mechatroniki w pierwszej klasie patronackiej Mercedesa w Powiatowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Jaworze. W drugiej klasie młodzi rozpoczną praktyki w fabryce. Dzięki temu posiadają kwalifikacje niezbędne do obsługi technologii. Druga patronacka klasa Mercedesa - o profilu związanym z budową silników i baterii do aut elektrycznych – powstaje w Zespole Szkół Samochodowych w Legnicy.

3.3. Infrastruktura społeczna w Gminie Jawor w latach 2017-2019

Diagnostując sytuację demograficzną i społeczną w Gminie Jawor, należy przyjrzeć się infrastrukturze społecznej, która odgrywa ważną rolę w funkcjonowaniu społeczności lokalnych i ma istotny wpływ na zaspokajanie potrzeb mieszkańców. Jest to zespół urządzeń publicznych zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności. Obraz infrastruktury społecznej w Gminie Jawor został przedstawiony w tabeli, znajdującej się poniżej:

Tab. nr 10 – Infrastruktura społeczna w Gminie Jawor

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020 (stan na III.20r.)
Liczba mieszkań w zasobach Gminy	1653	1617	1601	1592
Liczba przyznawanych lokali	32	58	74	8
Liczba osób oczekujących na mieszkania socjalne	55	52	55	56
Liczba osób oczekujących na mieszkanie do remontu	38	54	69	71
Liczba przyznanych mieszkań do remontu	0	5	4	1
Liczba mieszkań chronionych	1	1	1	1
Liczba oczekujących dzieci na miejsce w żłobku	X	x	x	X
Liczba dzieci w przedszkolach	621	594	620	620
Liczba dzieci oczekujących na miejsce w przedszkolu	x	x	x	X

Liczba szkół podstawowych	5	4	4	4
Liczba uczniów szkołach gimnazjalnych	543	341	163	0
Liczba świetlic dla dzieci i klubów dla młodzieży	2 (bez szkolnych)	2 (bez szkolnych)	2 (bez szkolnych)	2 (bez szkolnych)
Liczba bibliotek w Gminie	1+ filia	1+ filia	1+ filia	1+ filia
Liczba domów kultury	1	1	1	1
Liczba obiektów sportowych (boisk, hal, pływalni)	- 1 Pływalnia „Słowianka” - 2 boiska sportowe (Przyrzecze, ul. Parkowa) - 1 boisko Orlik			
Liczba podstawowych zespołów opieki zdrowotnej na terenie Gminy	1	1	1	1

3.4. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Niezaspokojone potrzeby w rodzinie, przebywanie w stanie deprivacji tych potrzeb, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzą do wielu niekorzystnych sytuacji, rzutujących na funkcjonowanie dziecka i jego rodziców. Ponadto mogą spowodować konieczność zabezpieczenia małoletnich i umieszczenie ich poza rodziną biologiczną, tj. skierowania do pieczy zastępczej. W celu zapobiegania tym sytuacjom, oprócz wsparcia finansowego i rzeczowego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze przyznaje pomoc w formie wsparcia asystenta, która ma za zadanie usprawnienie funkcjonowania rodziny i prawidłowego wypełniania przez nią ról społecznych. W przypadku skierowania dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej lub rodziny zastępczej, działania asystenta rodziny są ukierunkowane na powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.

Realizując zadania określone w ustawie z dnia 09.06.2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze zatrudnia dwóch asystentów

rodziny, którzy wykonują swoje zadania w miejscu zamieszkania wspieranych rodzin oraz w siedzibie Ośrodka. W 2019 roku asystenci rodzin współpracowali z trzydziestoma siedmioma rodzinami, gdzie liczba dzieci wynosiła sześćdziesiąt dziewięć. Asystenci rodzin w 2019 roku podjęli współpracę z jedenastoma nowymi rodzinami. Zakończono współpracę z również z jedenastoma rodzinami, w tym:

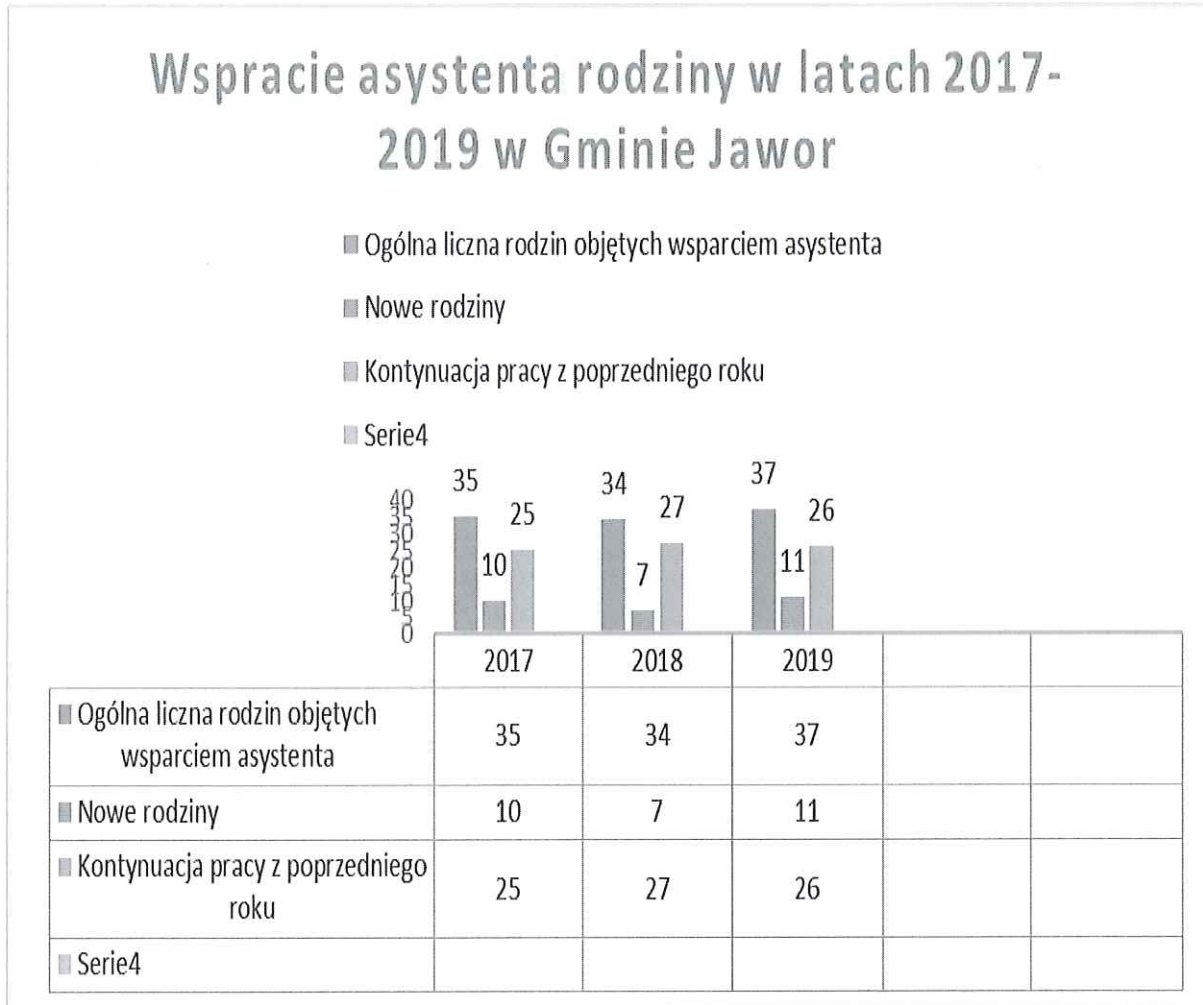
- cztery z powodu braku współpracy;
- jedna z powodu zmiany metod pracy z rodziną;
- dwie ze względu na brak efektów współpracy;
- cztery ze względu na osiągnięcie celów.

Ponadto monitorowano rodziny, z którymi zakończono już pracę. Wśród rodzin, z którymi współpracował asystent rodziny do pieczy zastępczej zostało skierowanych siedem dzieci z czterech rodzin. Obecnie o powrót dzieci do domu rodzinnego pracują cztery rodziny.

Dla porównania wsparciem asystenta rodziny w 2018r. było objętych trzydzieści cztery rodziny, z czego siedem stanowiły nowe środowiska, a praca z dwudziestoma siedmioma była kontynuacją. Współpracę zakończono z dziesięcioma rodzinami z różnych przyczyn, wśród których:

- dwie rodziny zmieniły miejsce zamieszkania,
- cztery zaprzestało współpracy;
- jedna została pozbawiona władzy rodzicielskiej;
- jedna z powodu umieszczenia dziecka pod opieką drugiego z rodziców;
- z dwoma rodzinami osiągnięto cel współpracy.

Przyczyną objęcia jednej z rodzin wsparciem asystenta była realizacja zadań, wynikających z ustawy „Za życiem”.

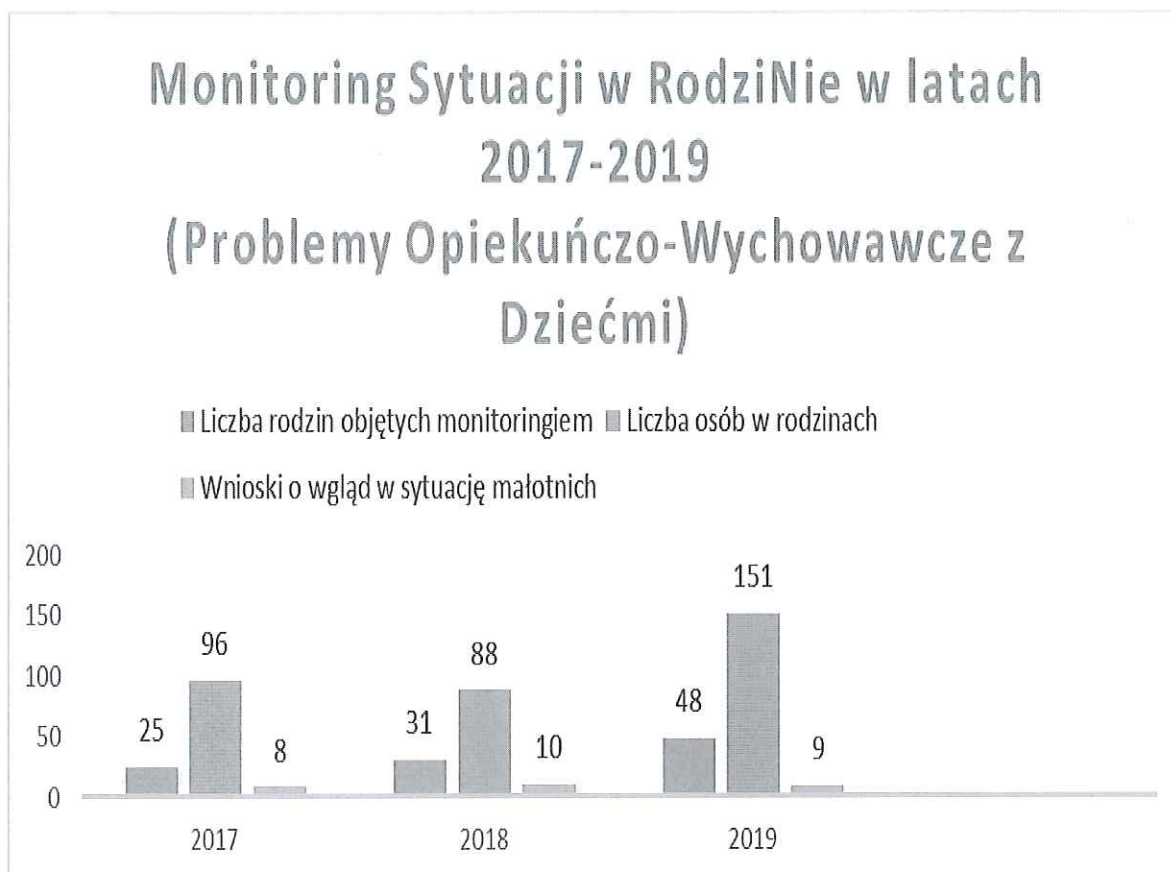

Z analizy powyższych danych wynika, że zapotrzebowanie na w/w pomoc w ciągu kilku ostatnich lat utrzymuje się na podobnym poziomie, a w 2019r. liczba rodzin objętych wsparciem wzrosła. Najlepsze efekty daje długofalowa praca z rodziną, ta która trwa kilka lat. W ostatnim okresie coraz częściej wsparcie asystenta rodziny nie tylko przyznawane jest na wniosek pracownika socjalnego, jednak coraz bardziej powszechne są postanowienia Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich, w którym wskazane jest objęcie taką formą pomocy rodzin, których postanowienie dotyczy. Biorąc pod uwagę powyższe, zwiększenie liczby asystentów w przyszłości pozwoliłoby na efektywniejsze wsparcie rodzin wychowujących dzieci (w perspektywie długofalowej), w których mają miejsce problemy trudne do samodzielnego ich pokonania oraz udzielanie pomocy w odzyskaniu władzy rodzicielskiej, o ile będzie to możliwe.

W funkcjonowaniu rodzin objętych wsparciem w 2019r. występowały różne problemy, w których można wyszczególnić m.in.

- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawcza rodziców;
- samotne rodzicielstwo;
- choroby i niepełnosprawność występujące w rodzinie;
- uzależnienia i współuzależnienia w rodzinie;
- bezrobocie;
- przemoc;
- sytuacja socjalno-materialno-bytowa;
- zerwanie struktury rodziny.

Pracownicy socjalni prowadzą stały lub okresowy monitoring u rodzin wymagających wsparcia. W 2019r. roku monitoringiem objętych było czterdzieści osiem rodzin (sto pięćdziesiąt jeden osób w rodzinie), w których występują problemy opiekuńczo- wychowawcze z dziećmi. Liczba ta wzrosła, ponieważ w 2017r. wynosiła dwadzieścia pięć (osiemdziesiąt osiem osób w rodzinie), natomiast w 2018r. trzydzieści jeden (dziewięćdziesiąt sześć osób w rodzinie). Monitoring sytuacji panującej w rodzinie odbywał się również w momencie pojawienia się sytuacji kryzysowej. W 2019r. po zdiagnozowaniu i przeanalizowaniu sytuacji w rodzinach, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w oparciu o informacje uzyskane od pracowników socjalnych skierował dziewięć wniosków o wgląd w sytuację dzieci do Sądu Rejonowego w Jaworze, III Wydział Rodzinny i Nieletnich. Liczba w/w wniosków utrzymuje się na przestrzeni trzech lat na podobnym poziomie, ponieważ w 2017r. było ich osiem, natomiast 2018r. dziesięć. Z analizy powyższych danych wynika, że w okresie od 2017r. do 2019r. liczba rodziny objętych monitoringiem pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, u których występuje problem opiekuńczo-wychowawczy z dziećmi, wzrósł prawie dwukrotnie.

Kiedy, pomimo wsparcia asystenta rodziny, pracownika socjalnego i innych instytucji powołanych do pracy na rzecz rodzin, wyczerpano wszystkie formy pomocy rodzicom dziecka zawarte w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i dobro małoletniego/małoletnich jest zagrożone, Sąd Rejonowy może wydać postanowienie o ograniczeniu bądź pozbawieniu władzy rodzicielskiej, na podstawie którego małoletni są kierowani do rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej (forma rodzinna ma pierwszeństwo). Dziecko umieszczane jest w pieczy zastępczej do momentu, kiedy w jego domu rodzinnym zaistnieją warunki umożliwiające prawidłową opiekę i wychowywanie. W momencie przekazania dzieci poza rodzinę naturalną asystenci rodziny i koordynator pieczy zastępczej podejmują działania zmierzające do powrotu dzieci do domu rodzinnego przy współpracy rodzin biologicznych.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze wynika, iż liczba dzieci w pieczy zastępczej (instytucjonalnej i rodzinnej) utrzymuje się od lat na podobnym poziomie, jednak mimo wszystko w porównaniu do 2015r. (115 dzieci) i do 2016r. (112 dzieci) ich ilość

systematycznie spada. Tendencja wzrostowa miała miejsce w 2018r. , co może wynikać z faktu, iż w roku tym nie było usamodzielniających się wychowanków, natomiast do pieczy zastępczej skierowano nowe dzieci.

Na terenie Gminy Jawor działają dwie placówki opiekuńczo- wychowawcze, to jest Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Jaworowy Start”, a także Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Typu Rodzinnego, prowadzona przez Stowarzyszenie Dom Dzieciom w Kaczorowie. Stowarzyszenie prowadzi również inne placówki, do których kierowane są dzieci zarówno z Gminy Jawor, powiatu jaworskiego i innych powiatów. Są to Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Przystań” w Kaczorowie, a także Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Typu Rodzinnego w Nowych Rochowicach. Na koniec 2019r. w obu placówkach przebywała ósemka dzieci z Gminy Jawor.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze koordynuje nie tylko działanie placówek, ale także funkcjonowanie rodzin zastępczych- spokrewnionych i niespokrewnionych. Na przestrzeni ostatnich lat nie zmieniły się też proporcje pomiędzy poszczególnymi formami rodzinnej pieczy zastępczej – nadal najwięcej dzieci przebywa w spokrewnionych rodzinach zastępczych (których jest najwięcej w Gminie Jawor). Jest to dominująca forma pieczy zastępczej.

Niewielka jest skala powrotów do rodziny naturalnej, ponieważ do rodziców biologicznych z rodzin zastępczych w 2017r. wróciło jedno dziecko, w 2018r. dwójka, a w 2019r. szóstka. Dzieci, które były umieszczone w placówkach opiekuńczo wychowawczych, a które wróciły do rodziny naturalnej w 2017r. była czwórka, w 2018r. szóstka, a w 2019r. tylko jedno dziecko. Liczby te stanowią niewielki procent wszystkich dzieci objętych pieczą zastępczą.

Najczęstszą przyczyną umieszczenia dzieci poza rodziną naturalną są uzależnienia, co czasami jest w korelacji ze złymi warunkami mieszkaniowymi, a także bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych. Inną z przyczyn jest przemoc w rodzinie, także przemoc wynikająca z zaniedbania małoletnich. W związku ze wsparciem finansowym, np. wynikającym z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, małoletni nie są kierowani do pieczy zastępczej z powodu ubóstwa rodziny jako jedynej przesłanki do ich zabezpieczenia (znacznie częściej do trudnej sytuacji finansowej dochodzą inne przyczyny kryzysu w rodzinie, np. wspomniane wyżej uzależnienie od alkoholu bądź coraz bardziej

powszechnie od narkotyków). Znacznie rzadziej też występuje półsieroctwo, bądź sieroctwo, a także długotrwała choroba lub niepełnosprawność opiekuna jako przyczyna umieszczenia w pieczy zastępczej.

Tab. 11 - Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie dotyczące instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej w Gminie Jawor w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba dzieci w pieczy zastępczej	100	108	95
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	65	69	65
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych	54	57	56
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych i zawodowych	11	12	9
Liczba dzieci w placówkach	35	39	30
Liczba dzieci usamodzielnionych	18	30	35
Udzielona pomoc na zagospodarowanie	3	6	3
Udzielona pomoc formie rzeczowej dzieciom usamodzielnionym	0	0	0
Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	28	49	46

Wychowankowie instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej po 18 r.ż lub później, w momencie kontynuowania przez nich nauki, rozpoczynają proces usamodzielnienia. Proces ten jest oparty o indywidualny program usamodzielnienia, który tworzony jest wraz z opiekunem usamodzielnienia najpóźniej na miesiąc przed osiągnięciem przez dziecko pełnoletności. Program ten ściśle m.in. zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia oraz sposób uzyskania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. W momencie realizacji ustaleń zawartych w programie, młody dorosły opuszczający pieczę zastępczą może otrzymać pomoc finansową na kontynuację nauki, pomoc na usamodzielnienie się i/bądź też pomoc finansową lub rzeczową na zagospodarowanie się. Pomoc ta jest

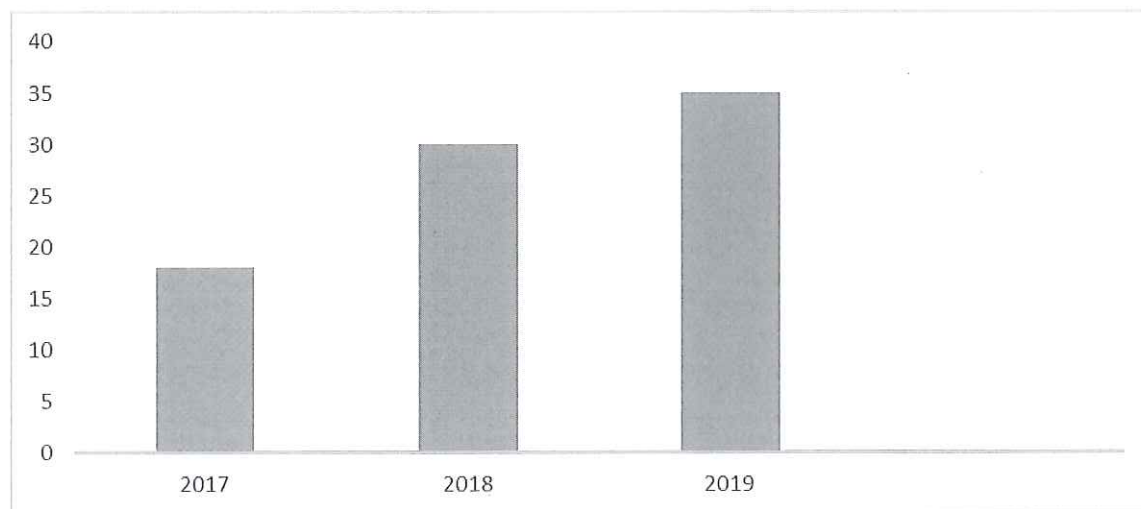
przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej:

- 3 lat – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną,
- roku – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo – wychowawczą, regionalną placówkę opiekuńczo – terapeutyczną.

Wysokość udzielanej pomocy na usamodzielnienie również uzależnione jest od czasu przebywania w pieczy zastępczej.

W Gminie Jawor na w latach 2017-2019r. liczba osób usamodzielnionych wzrosła prawie dwukrotnie, ponieważ w 2017 było ich osiemnaście, natomiast w 2019r. trzydzieści pięć.

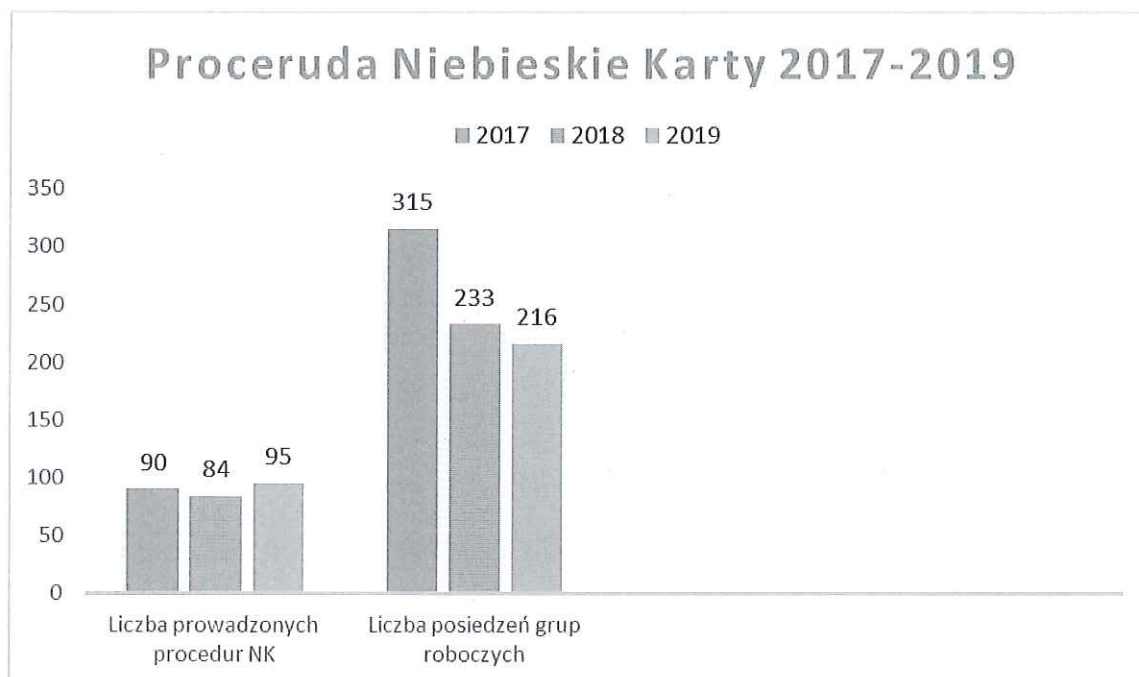
Wykres 9- Liczba usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej

3.5. Przemoc w rodzinie i uzależnienia

Przemoc w rodzinie zwana także potocznie przemocą domową to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących). Jest to zjawisko coraz bardziej powszechne nie tylko w Gminie Jawor, także na terenie kraju. W związku z występowaniem zjawiska przemocy rodzinie powołany jest Gminny Zespół Interdyscyplinarny, czyli zespół osób delegowanych ze środowisk profesjonalnych do koordynacji, standaryzacji, analiz i rozwiązywania lokalnych problemów przemocy w rodzinie. Utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest efektem wejścia w życie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz towarzyszących jej regulacji prawa miejscowego. Celem działania Zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy.

W 2019r. Gminny Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Jaworze prowadził dziewięćdziesiąt pięć Procedur Niebieskie Karty (jedna z nich była przekazana z innej gminy, trzydzieści trzy były kontynuowane z poprzedniego roku) w związku z podejrzeniem stosowania przemocy przez członka rodzin objętych procedurą NK. Łącznie odbyło się dwięście szesnastu posiedzeń grup roboczych, składających się z przewodniczącej GZI, dzielnicowych, pracowników socjalnych, członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracowników oświaty (w rodzinach, w których są małoletnie dzieci), kuratorów zawodowych i społecznych, a także innych przedstawicieli instytucji. Liczba rodzin objętych procedurą NK w porównaniu z 2017r. wzrosła o pięć, natomiast z 2018r. o jedenaście. Zmalała natomiast ilość posiedzeń grup roboczych, co zostało przedstawione na wykresie.

W ramach trwających Procedur Niebieskie Karty, Gminny Zespół Interdyscyplinarny podjął szereg działań, mających na celu ustanie przemocy w rodzinie i zabezpieczenie dobra poszczególnych ich członków. Były to m.in. skierowanie do terapeuty uzależnień w rodzinach z problemem alkoholowym i/lub narkotykowym, skierowanie do terapeuty dla osób współuzależnionych, do psychologa, psychiatry, na mediację i do innych specjalistów. Osoby podejrzane o stosowanie przemocy kierowano na Program Edukacyjny Dla Sprawców Przemocy.

Analizując przyczyny przemocy w rodzinie, a także problemy społeczne ludności Gminy Jawor, trzeba podkreślić, iż przyczynami zjawisk jaką jest właśnie przemoc, zabezpieczanie i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej, licznymi kryzysami w rodzinie jest często problem uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. W Poradni Rodzinnej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Jaworze prowadzony jest Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, w których dyżury mają terapeuci uzależnień. W ramach pracy punktu terapeuci prowadzą konsultacje indywidualne, rodzinne, kierują do ośrodków leczenia uzależnień, a także motywują do podjęcia leczenia i oferują wsparcie po ukończeniu podstawowej terapii uzależnień. Ponadto Poradnia Rodzinna oferuje bezpłatne badania pod kątem zawartości substancji psychoaktywnych w organizmie.

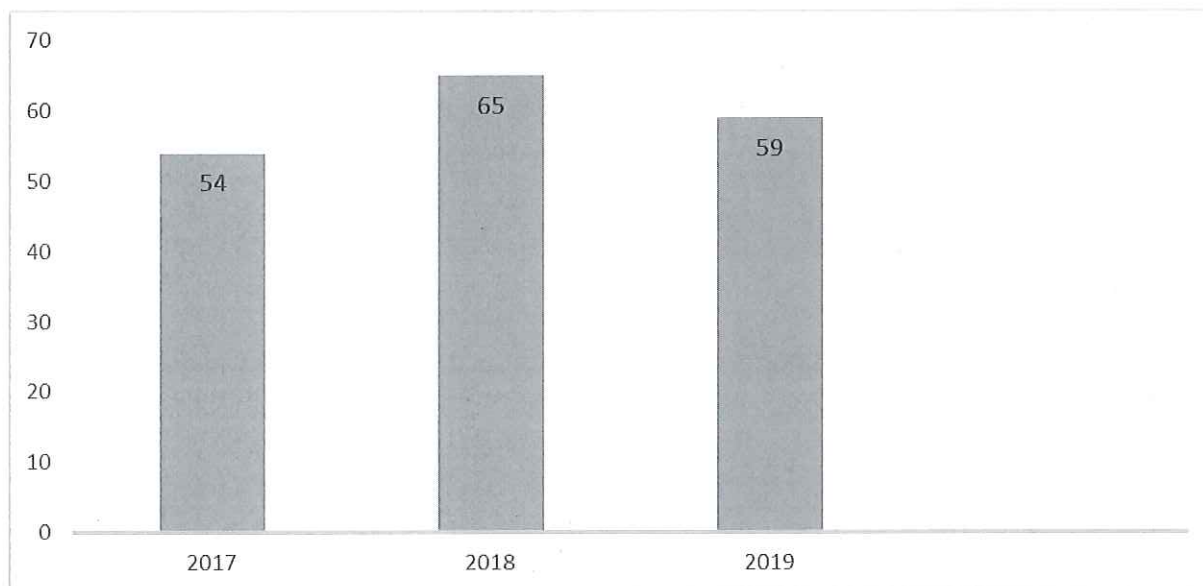
W 2019 r. łącznie z Punktu Konsultacyjnego skorzystało łącznie dwieście czternaście osób, z czego:

- 67 osób z problemem nadużywania narkotyków,
- 93 osoby nadużywające alkoholu,
- 19 osób z występującym innym uzależnieniem (hazard, komputer),
- 49 osób współuzależnionych lub osoby zainteresowane problemem.

Razem odbyło się dziewięćdziesiąt dziewięć dyżurów, w sumie udzielono siedemset dziewięćdziesiąt jeden porad/ konsultacji. Ponadto działa grupa, zapobiegająca nawrotom, której spotkań odbyło się czterdzieści siedem dla osób dorosłych i dwanaście dla młodzieży. W sumie w spotkaniach wzięło udział trzydzieści jeden osób.

Dla porównania łączna liczba osób, które skorzystały z porad/konsultacji w 2018r. to sto osiemdziesiąt, natomiast w 2017r. sto siedemdziesiąt dziewięć. W związku z tym z roku na rok, liczba osób uzależnionych bądź współuzależnionych, które z jakiś przyczyn zgłosiły się do Punktu Konsultacyjnego przy Poradni Rodzinnej w Jaworze systematycznie wzrasta.

Wykres 11 Liczba osób uzależnionych/ współuzależnionych

Wykres 12- Liczba osób zgłaszających się do punktu konsultacyjnego

Ponadto na terenie Jawora działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która „inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych. Celem działań jest ograniczanie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej osobom uzależnionym, podejmowanie działań w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie oraz zwiększanie zdolności osób do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowanie zdrowego stylu życia oraz pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu. Ponadto, Komisja realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych”.

W 2019r. w ramach pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) prowadzono pięćdziesiąt dziewięć procedur zobowiązania do leczenia odwykowego, co stanowi mniejszą liczbę niż w 2018r., kiedy to procedur tych było sześćdziesiąt pięć. W 2017r.

ich liczba wynosiła pięćdziesiąt cztery. Dane te nie świadczą o tym, iż problem uzależnień maleje, co widać na przykładzie statystyk dotyczących uczestnictwa w punkcie konsultacyjnym, a mogą być powodowane tym, iż aby wdrożyć procedurę zobowiązania do leczenia odwykowego należy spełnić przesłanki, których często nie ma np. u pijących osób samotnych (rozpad życia rodzinnego, demoralizacja małoletnich). Ponadto przedstawiciel GKRPA jest często powołany do pracy w zespole interdyscyplinarnym do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na przestrzeni lat 2017-2019r. odbyło się czterysta dwadzieścia cztery posiedzeń.

IV. Zasoby

Na terenie Gminy Jawor istnieje wiele instytucji i organizacji, które realizują zadania z zakresu pomocy rodzinie oraz pełnią inne funkcje wspierające. Część z nich podlega bezpośrednio pod Gminę Jawor, pozostałe znajdują się na jej terenie i są jednostkami powiatowymi, z których lokalne społeczeństwo może korzystać.

Wśród nich należy wymienić:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze
2. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy
3. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze
5. Ośrodek Wsparcia „Pod Zielonym Dębem” - dla osób z zaburzeniami psychicznymi
6. Placówka „Jaworowy Start” w Jaworze
7. Dom Dziecka im. Henryka Jordana w Kaczorowie
8. Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza Typu Rodzinnego w Jaworze (prowadzona przez Stowarzyszenie DOM DZIECIOM w Kaczorowie)
9. Poradnie Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień oraz Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia (Przychodnia Rejonowa, KORMED)
10. Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji.
11. Placówki oświatowe, w tym:
 - żłobek, przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy
12. Jaworski Ośrodek Kultury (ECMEN, Klub Mrowisko, Akademia Młodego Aktora – dzieci i młodzież, Klub Mamy i Malucha, Kino Bambino, Pracownia Twórczego Rozwoju, Sztuka Ulicy, Sekcja Szachowa, Zajęcia Wokalne dla dzieci i młodzieży)

13. Komenda Powiatowa Policji w Jaworze.
14. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej.
15. Kościoły i związki wyznaniowe
16. Media lokalne
17. Organizacje pozarządowe prowadzące działalność na rzecz rodziny (np. Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Osobom Uzależnionym, Osobom Współzależnym oraz Ofiarom Przemocy Azyl, Jaworskie Stowarzyszenie Charytatywne „Damy Radę”) i inne.

V. Adresaci programu wspierania rodziny

Adresatami programu będą rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Jawor, które z różnych przyczyn przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dzieci zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej, rodziny, w których władza rodzicielska została odebrana lub ograniczona poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej, a także rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Jawor zagrożone wykluczeniem społecznym .

Działalność osób odpowiedzialnych za wspieranie rodziny i wypełnianie jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej prowadzona będzie na czterech poziomach:

- adresowana do rodzin o niskiej świadomości roli rodziny oraz konieczności wspierania jej poprzez wdrażanie działań prorodzinnych w środowiskach lokalnych;
- adresowana do rodzin o niskich kompetencjach opiekuńczo-wychowawczych, do pełnienia ról w małżeństwie i w rodzinie oraz do budowania więzi rodzinnej;
- adresowana do rodzin prezentujących roszczeniową postawę, wykazując się przy tym niską aktywnością własną w celu zabezpieczenia swoich potrzeb (w tym niska aktywność na rynku pracy);
- adresowana do rodzin i kobiet w ciąży, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

VI. Cele główne i szczegółowe

I. Cel główny:

Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

II. Cele szczegółowe:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny (w tym także dzieci).
2. Wspieranie rodziny w wychowywaniu dziecka oraz pełnieniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej.
3. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji.
4. Interwencja kryzysowa.
5. Profilaktyczne działania na rzecz wspierania rodzin i promowanie wartości rodziny

VII. Zadania i realizatorzy

Cele szczegółowe	Zadania	Realizatorzy
I. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, w tym dzieci	Analiza i diagnoza sytuacji rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Ośrodek Rozwoju Edukacji, Placówki Oświatowe, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Policja
	Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Bank Żywności- Zbór SILOAH
	Objęcie dożywianiem wszystkich członków	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

	rodziny, w szczególności dzieci	
	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakłady Opieki Zdrowotnej
	Zapewnienie usług opiekuńczych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, projekty finansowane ze środków Unii Europejskiej
	Zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych rodzinom wymagającym wsparcia	Urząd Miasta, Zarząd Lokalami Komunalnymi, Spółdzielnia Mieszkaniowa SML-W w Jaworze, wspólnoty mieszkaniowe na terenie Jawora
Cele szczegółowe	Zadania	Realizatorzy
II. Wspieranie rodziny w wychowywaniu dziecka oraz pełnieniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej	Praca socjalna w oparciu o plan pracy z rodziną i kontrakt socjalny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
	Zapewnienie asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
	Kierowanie dzieci z rodzin wymagających wsparcia na zajęcia pozaszkolne i pozalekcyjne	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Kluby, Świetlice, JOK
	Organizowanie wypoczynku dla dzieci i rodzin wymagających wsparcia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Kościoły,

		Związki Wyznaniowe, Kluby Sportowe, JOK
	Działania aktywizujące zawodowo i społecznie, realizowane przez pracowników socjalnych i asystentów rodzin na rzecz rodzin, w których opiekunowie pozostają bez pracy	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Agencje Pośrednictwa Pracy, Hufce Pracy, projekty finansowane ze środków Unii Europejskiej
Cele szczegółowe	Zadania	Realizatorzy
III. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych	Współpraca międzyinstytucjonalna w celu wzajemnej wymiany informacji i pomocy w rodzinie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni, dzielnicowi i inne instytucje, mające bezpośredni kontakt z rodziną
	Pomoc rodziną dotkniętym uzależnieniami oraz przemocą	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Zespół Interdyscyplinarna, poradnie terapii uzależnień, zakłady opieki zdrowotnej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
IV. Interwencja kryzysowa	Kierowanie rodzin do programów korekcyjno-educacyjnych i wspierających	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Ośrodek Rozwoju Edukacji, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
	Prowadzenie monitoringu w	Miejski Ośrodek Pomocy

	rodzinie dotkniętej sytuacją kryzysową	Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, placówki oświatowe
Cele szczegółowe	Zadania	Realizatorzy
V. Profilaktyczne działania na rzecz wspierania rodzin i promowania wartości rodziny	Działalność informacyjno-edukacyjna poprzez współorganizowanie kampanii promocyjnej na rzecz umocnienia wartości rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Ośrodek Rozwoju Edukacji, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
	Promowanie rodzinnej integracji	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, kościoły, lokalne media
	Realizowanie programów profilaktycznych z zakresu dysfunkcji rodzin oraz indywidualne konsultacje i poradnictwo specjalistyczne	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Ośrodek Rozwoju Edukacji, MOPS, poradnie terapii uzależnień
	Organizowanie szkoleń, prelekcji, warsztatów, porad dla rodziców	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Ośrodek Rozwoju Edukacji

	Kursy, szkolenia, warsztaty dla pracowników instytucji wspierających	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (szkolenia wewnętrzne), Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, zewnętrzne firmy szkoleniowe
--	--	--

VIII. Finansowanie i monitoring

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Jawor będzie odbywać się w zakresie posiadanych środków własnych gminy, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł (środki unijne, wkład donatorów).

Koordynatorem realizacji Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 w Gminie Jawor jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników realizacji działań. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań. Monitorowanie i ewaluacja Programu odbywać się będzie poprzez przedłożenie Radzie Miejskiej w terminie do 31 marca każdego roku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz zestawienie potrzeb, związanych z realizacją programu na rok następny.

Opracowanie: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze